

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Lutheri & Calvinii errores referuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

150. Certum est etiam, quod Deus peccatoribus utitur ut exequatur consilium voluntatis suae: sic prodicione Judae, & Judaeorum scelere, ad implendum humanae Redemptionis Mysterium usus est. Ut elevaretur Joseph ad solium & thronum Aegypti, non inutilis fuit Deo invidia fratrum ipsius, nec impudicitia uxoris Putiphar. Hinc est quod in Scriptura dicuntur aliquando peccata fieri ex imperio, consilio, & intentione Dei, quia scilicet haec exequitur Deus per hominum peccata. Unde Augustinus in Enchiridione cap. 101. *Deus quasdam voluntates suas, utique bonas, implet per hominum voluntates malas, sicut per Iudeos malevolos, bona voluntate Patris, Christus pro nobis occisus est.* Et cap. 100. *Haec sunt (inquit) magna opera Domini; exquisita in omnes voluntates ejus, & tam exquisita, ut cum angelica & humana creatura peccasset, id est, non quod ille, sed quod ipsa voluit, fecisset, etiam per eandem creatura voluntatem, quae factum est quod Creator noluit, impletur ipse quod voluit, bene utens & malis, tanquam summè bonus, ad eorum damnationem quos iuste predestinavit ad poenam, & ad eorum salutem quos iuste predestinavit ad gratiam. Quantum enim ad ipsos attinet, quod ipse noluit fecerunt; quantum verò ad omnipotentiam Dei, nullo modo id efficere valuerunt; hoc quippe ipso quod contra voluntatem Dei fecerunt, de ipsis facta est voluntas ejus; propterea namque magna opera Domini, & exquisita in omnes voluntates ejus, ut miro & ineffabili modo non fiat praeter ejus voluntatem quod etiam contra ejus sit voluntatem; quia non fieret, si non sineret, nec utique nolens finit, sed volens: nec sineret bonus fieri malè, nisi omnipotens etiam de malo posset facere bonè.* Hæc ille non minùs acutè quàm sapienter. Inde ergo Deus bonè, unde nos malè, quodque nobis non inutile modò, sed & malum ac noxium, illi utile est & bonum. Unde Boëtius 4. de Consolat. prolâ sextâ: *Sola est divina vis, cui mala quæquæ bona sunt, cum eis competenter utendo, alicujus boni elicit effectum.* Hæc ut dixi certa & indubitata sunt apud omnes, sed gravis difficultas est, an peccata ita subsint divinæ providentiæ, ut etiam aliquo modo subsint ejus causalitati, pro cuius resolutione, quædam breviter hîc observanda sunt.

151. In primis enim notandum est, duo in peccato commissionis reperiri, materiale scilicet, & formale. Formale peccati est ipsa deformitas & malitia per quam constituitur formaliter in ratione peccati, & mali moralis: sive hæc consistat formaliter in privatione rectitudinis, sive in positivo, sive in utroque simul: de quo in *Disput. 3. a. 1.* Tractatu de peccatis. Materiale verò, est actus à voluntate elicitus, vel imperatus, qui est subiectum malitiæ, diciturque malus moraliter, sive ab objecto, sive à circumstantiis: de quo in eodem Tractatu.

152. Notandum tertio, materiale peccati, sive fundamentum malitiæ moralis, posse duobus modis considerari. Primò formaliter & reduplicativè, prout scilicet fundat ipsam malitiam & deformitatem. Secundò materialiter, seu specificativè, quatenus dicit illud quod aliàs est materiale & fundamentum malitiæ peccati, non tamen prout est hujusmodi. Sicut possumus considerare fundamentum relationis, & formaliter quatenus est fundamentum, & materialiter, quatenus est res quæ aliàs ejus fundamentum est. Unde sicut fundamentum relationis absolute & materialiter sumptum, pertinet ad

A suum speciale genus: puta substantiæ, qualitatis, vel actionis: quatenus verò fundamentum formaliter & reduplicativè, reducit ad lineam relativorum, tanquam initiativum ipsorum. Ita materiale peccati, absolute & materialiter sumptum, pertinet ad lineam entis & boni transcendentaliter. Formaliter verò & reduplicativè consideratum, pertinet reductivè & imitativè ad lineam mali moralis, veluti initiativum ipsius.

Notandum quarto, duplicem dari in Deo motionem. Unam generalem, quæ ut provisorie universalis exhibet auxilium & concursum, quæ absolute necessarius ut est homo per rationem determinet se ad id quod est bonum verum vel apparens. Alteram verò specialem, per quam Deus specialiter movet ad aliquid determinatè volendum, quod est verum bonum; nempe consilium, inspirationem, præcepto; & tunc fungitur munere provisorio particularis, de nobis solliciti, nosque in agendo non solum ad bonum transcendens, sed etiam ad bonum honestum, & nostræ naturæ congruum, ordinantis: quod ut melius percipiatur.

Notandum quinto: inter hæc duo generum motionum, plurâ interesse discrimina. Prima enim, ut diximus, est generalis, & communis omnibus causis secundis. Secunda specialis, non potest convenire nisi creature rationali. Prima pertinet ad ordinem physicum, secunda spectat ad ordinem morale. Prima est præcisiua, & attingit solum in actu ad quem movet, entitatem, actualitatem, vitalitatem, bonitatem transcendentelem, aliasque rationes ad lineam entis pertinentes & abstracta à deformitate & malitia morali, quæ per accidens, & ex defectu libertate creature rationalis, actu libero adjunguntur. Secunda verò non est præcisiua, sed terminatur ad actum ut vestitum omnibus circumstantiis, & secundum omnes conditiones & modos quos recipit ab operante; unde si actus ad quem movet sit malus, & regulis morum difformis, talis motio, secundario saltem & indirectè, ad ipsam malitiam, & deformitatem se extendit.

§. II.

Lutheri & Calvinii errores referuntur.

Lutherus & Calvinus, duo præcipua antiqui Draconis capita, ad quorum vipereos liberos totus orbis cohortuit: existimantes liberum arbitrium per peccatum originale in nobis esse extinctum, & divinum decretum humane voluntati necessitatem imponere, nihilque in mundo liberè & contingenter evenire: consequenter ad hunc errorem, dixerunt, non esse in potestate hominis vias suas bonas aut malas facere, sed hominem à Deo necessitari ad peccandum; illumque operari in nobis opera mala, sicut & bona; voluntate humanâ merè passivè se habente, vel solum spontaneè concurrente. Ita docet Lutherus in assertionibus, assert. 36. quem sequutus est Calvinus lib. 3. instit. cap. 23. nu. 3. ubi ait, *Deum esse auctorem criminis se centies confitetur.* Et in eodem libro irridet distinctionem Catholicorum distinguendum inter permissionem peccati, & ejus effectum, & dicit, *Deum esse auctorem omnium auctorem, quia isti Censores (sic Catholicos vocat) volunt otiosè tantum permisso contingere.*

Docet etiam Calvinus, Deum tentare possivè homines ad peccandum, & ad eos tentandos in

